

# 1. Homer: ILIADA (odl. Berilo 1)

Začetek in obenem vrh grške epike predstavljata epa Iliada in Odiseja, ki ju pripisujejo Homerju (9./8. stol. pr.n.št.). Nastala sta na osnovi dolge ustne tradicije junaškega pesništva, ki so ga na dvorih gojili poklicni pevci aoidi (aedi). Snov obeh epov je vzeta iz mitičnega cikla o Troji : Na neko svatbo so bila povabljeni vsa grška božanstva razen boginje prepira Eride. V maščevanje je med goste vrgla jabolko z napisom Najlepši (jabolko spora, jabolko kot izvir zla...). Za jabolko se potegujejo tri boginje: Hera, Atena in Afrodita, razsodil pa naj bi trojanski princ Paris. Boginje ga skušajo podkupiti; Hera mu nudi oblast, Atena modrost, Afrodita pa ljubezen najlepše ženske. Paris seveda izbere Afrodito, zameri pa se ostalima dvema, kar vpliva na nadaljnji potek zgodbe. Čez nekaj časa gre Paris s trojanskim ladjevjem v Grčijo, na dvoru v Sparti sreča Heleno, ženo kralja Menelaja, in jo z njenim privoljenjem ugrabi, se na poti z njo poroči ter jo pripelje v Trojo. Grki se odločijo za maščevanje, med potjo do Troje pa doživijo še vrsto dogodivščin. Ker diplomatska pogajanja niso uspela, se je začela grško - trojanska vojna, ki je trajala 10 let. Vse prerokbe so napovedovale propad Troje. Ep Iliada opeva zadnje dni trojanske vojne (Troja - Ilion) in je pravzaprav pesnitev o jezi grškega junaka Ahila (1. verz epa: Pesem zapoj mi, boginja, o jezi Pelida Ahila), ki se užaljen umakne iz boja, in vojna sreča se prevesi na trojansko stran. Ahilov Prijatelj Patroklos gre v boj v njegovi opremi, Trojanec Hektor pa ga ubije. Ahil se besen vrne na bojišče in ubije Hektorja. Ep se konča s pogrebnimi slovesnostmi v obeh taborih.

To je bistvena zgodba epa, sledi pa nadaljevanje trojanskega mita. Vojna sreča se je še vedno nagibala zdaj na eno zdaj na drugo stran, pri Trojancih se je uveljavil Enej, pri Grkih pa Odisej. Grki so spoznali, da lahko Trojance premagajo samo z zvijačo (trojanski konj). Reši se samo nekaj Trojancev pod Enejevimi vodstvom (Vergil - Eneida). Trojanski mit in konec trojanske vojne sta vsebinska osnova epa Odiseja.

Epa Iliada in Odiseja sta postala vzor junaškega epa. Oba imata po 24 spevov (Iliada ok.15000 verzov, Odiseja ok. 12000 verzov), v obeh je vrh dogajanja v 22. spevu (spopad Ahila in Hektorja; poboj snubcev), nad celotnim dogajanjem vlada usoda, ki so ji podrejeni tako ljudje kot bogovi. Bogovi stalno posegajo v življenje ljudi.

Značilnosti Homerjevih epov:

- epska širina (ob glavni zgodbi številne epizode in stranske zgodbe)
- opevanje dejanj enega ali več junakov
- nagovor muz kot uvod v dogajanje
- zgradba po načelu "in medias res"
- značilna homerska primera (izredno dolga, večstavčna primerjava npr. začetek 22. speva)
- metrična shema je heksameter, šeststopični, katalektični, daktilski kvantitativni verz, kjer gre za enakomerno menjavanje dolgih in kratkih zlogov; 17 zlogov.